

Mezinárodní pohyb kapitálu

Nejjednodušší definice kapitálu říká, že jsou to peníze, které přinášejí další peníze. Kapitálem rozumíme vše, co vkládáme do výroby proto, aby vznikly další hodnoty.

Rozlišujeme:

Finanční kapitál = peněžní podoba kapitálu (hotové peníze, pohledávky, cenné papíry, deriváty apod.)

Reálný kapitál = fyzická podoba kapitálu (stroje, budovy, materiál, polotovary, nehmotný majetek - licence, know-how, software apod.).

Příliv zahraničního kapitálu umožňuje, aby byly domácí investice větší než suma domácích úspor, ***odliv kapitálu*** znamená, že část domácích úspor byla investována v zahraničí.

Přebytek finančních prostředků má sektor domácností, podnikový sektor je obvykle deficitní, státní sektor je spíše deficitní – celkovou rovnováhu kryje zahraniční sektor přílivem či odlivem kapitálu (saldo odpovídá běžnému účtu platební bilance)

Základním motivem přesunu kapitálu ze země do země je jeho zhodnocení – ne zajištění platební rovnováhy.

Klasifikace:

- přímé investice, portfoliové investice, ostatní kapitál
- soukromý kapitál, veřejný kapitál, kapitál mezin.institucí
- krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý

Přímé investice (FDI) zakládají trvalou účast investora z jedné země v aktivitě subjektu (rezidenta) jiné země. (tříd: akciový kapitál, reinvestované výnosy, kap.transakce v rámci dané spol.)

Pohyb kapitálu je mimořádně citlivý na vývoj konjunkturální situace a finanční krize.

Teritoriální struktura:

- dominují vyspělé země (89% vývozu a 79% dovozu)
- mezinárodní organizace jen 4% (vývoz)
- země rozvojové a transformující se 7,4% vývozu a 18% dovozu

Struktura: FDI – 17%, portfoliové investice 43%, ostatní investice 40% (půjčky 16%)

Měnový kurz

Měnový kurz - cena zahraniční měny vyjádřená v domácí měně/ kolik domácích peněžních jednotek musíme vynaložit na nákup zahraniční peněžní jednotky.

Při růstu kurzu Kč/USD o 5% (posilování dolaru – více korun za dolar) se bude dovážené zboží za které platíme USD zdát o 5% dražší (jeho relativní cena vzroste).

Znehodnocení domácí měny zlevňuje vývoz a zdražuje dovoz a naopak.

Změna kurzu je u směnitelných měn důsledkem nabídky a poptávky po měně na mezinárodních finančních trzích. Rostoucí nabídka zahraniční měny na domácím devizovém trhu domácí měnu znehodnocuje a naopak, rostoucí poptávka po zahraniční měně domácí měnu znehodnocuje.

Teorie parity kupní síly / Teorie parity úrokové míry

Kurzový režim – měnová soustava

Obecně lze rozlišit dva druhy měnových kurzů

1) pevné (fixní) – kurs pevně vázaný na jednu měnu, kurs vázaný k měnovému koši, kurs posuvně zavěšený

2) pohyblivé (plovoucí floating)

- čistý floating - určují převážně tržní síly nabídky a poptávky po měnách na devizových trzích
- řízený floating – existují intervence centrální banky v případě silných vlivů devizových operací a soukromých kapitálových toků

Výhody pružných kurzů

- možnost pružně přizpůsobovat úroveň domácích výrobních nákladů a cen zahraničním
- není třeba devizových rezerv k intervencím
- možnost provádět samostatnou měnovou politiku, která omezuje přelévání inflace

Nevýhody pružných kurzů

- nestabilita - spekulativní pohyb kapitálu, vliv na výrobní sféru, rizika a nutnost jištění

Mezinárodní měnové systémy

Mechanismus vzájemné směny a pohybu kapitálu se uskutečňuje prostřednictvím mezinárodně platného a uznávaného měnového a finančního systému – prostřednictvím mezinárodních financí.

Mezinárodní finance – souhrn vztahů, které vznikají při mezinárodních hospodářských, politických a kulturních a dalších stycích a projevují se pohybem peněžních prostředků mezi zeměmi.

Vývoj peněžního a platebního systému

- naturální povaha směny (pokrok oproti úplnému samozásobitelství)
- komoditní peníze (dobytěk, plátno, olivový olej, kovy – zlato)
- papírové peníze (lehce přenosné)/ neplnohodnotné peníze (!)
- bankovní peníze (šeky, úsporové účty, úvěrové karty)

Funkce peněz

- prostředek směny
- zúčtovací jednotka (měření hodnoty všeho)
- uchovatel hodnoty (lepší než ostatní, protože je likvidní) – závisí na cenové hladině

Peníze jsou definovány lidským chováním – to že je nějaké aktivum považováno za peníze, vychází z toho, že lidé předpokládají, že bude ostatními lidmi přijímáno při platebních transakcích.

Peníze jsou aktivum, které je všeobecně přijímáno při placení za zboží a služby nebo úhradě dluhu.

Měnové soustavy (systémy)

Měnový systém – způsob oběhu peněz v určité zemi, který je určen souborem zákonných opatření.

Měnová politika – vzniká v souvislosti s demonetizací zlata – jde o regulaci množství peněz v oběhu.

Vývoj mezinárodních měnových soustav

- 1) Období před zlatým standartem (-1870)
- 2) Období klasického zlatého standartu (1870-1914)
- 3) Období mezi světovými válkami (1918-1939)
- 4) Breton-woodský měnový systém (1945-1971)
- 5) Období porozpadu Breton-woodského systému (1971-)

Breton-woodský měnový systém (1945-1971)

- poprvé kdy se země dohodly na mechanismu regulace mezinárodního finančního systému

- jde o soustavu pevných devizových kurzů založenou na USD, který je pro zahraniční vlády a banky volně směnitelný za zlato v poměru 35:1tr.u.

- pevné devizové kurzy mají být udržovány prostřednictvím intervencí centrálních bank na devizových trzích (banky kupovaly a prodávaly dolarová aktiva ze svých rezerv)

- kdykoliv se některá měna příliš vzdálila od své základní či přiměřené hodnoty, mohla se její měna upravit (marka revalvovala, libra devalvovala)

- úprava byla možná jen v případě zásadní nerovnováhy platební bilance země a ve shodě s MMF

Rozpad Breton-Woodského systému (1971)

- začátkem 60-let – slábnutí pozice USD

- devalvační tlaky na USD a tím i na pevnou cenu zlata (1961-68 „zlatý pool“)

- srpen 1971 Nixon konstatuje, že se americká vláda rozhodla ukončit směnitelnost USD za zlato

- prosinec 1971 – měnová konference ve Washingtonu – devalvace USD o 7,9% (38:1), zrušená směnitelnost za zlato, 10% dovozní přírážka

- přechod k floatingu

- připojují se energetická krize na základě ropného šoku a krize surovinová

- 1976 výroční konference IMF v Kingstonu – v podstatě legalizován stav existující v kurzové oblasti (umožnění volně plujících kurzů)